

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Óvár Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Ara évne-

Előfizetés s

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepete, STRIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 1-jén.

(D) Alkotmányos életünk visszaállítására nézve legelső kérdés az országgyűlési képviselők választásának kérdése, melynek alapján létesülhet Erdélyben egy előleges országgyűlés, mely a véglegesen szervező és egészen alkotmányos alakra fektetendett országgyűlés lehetőségére az utat megnyitja. Az előleges választás kérdésének megoldására nézve Erdély egy részről azon kényelmes helyzetben van, hogy az esztergami conferentia már Erdélyt megelőzőleg határozand a kérdés felett, onnan látni foghatják az illetők, hogy amazok határozottan tartják-e magokat a magyarországi alkotmányban, jelesen az 1848-diki V-dik törvényczikkben megállított szabályokhoz, vagy pedig szabadságot veendek-e maguknak az alap-törvényen önkényleg bármint is változtatni?

De más részről Erdély kényelmetlenebb helyzetben van azért, hogy reá nézve annyira körüljött törvényczikk nem hozatott, s ha a conferentiák azon alkotmányos kötelességet szemelőtt tartják, hogy a törvényen túl ne lépjenek: az erdélyi conferentia csak is alapirányt lelhet ugy a törvényben mint a gyakorlatban, azon népelem jogilletőségére vonatkozólag, mely a múlt évtized végén lépett be az alkotmány sánczai közé.

Az erdélyi értekezletnek a választási kérdést a pozsonyi 1848-iki V-ik és VII-dik törvényczikk értelmében lehetne megoldani, ha tehetné ezt, miután nem Esztergamba hivatott össze; de ez még sem menti meg őt a constitulás némi nemétől, a menyiben e törvényben az erdélyi censusról nincs szó, a censust pedig elhatározni csak is országgyűlés feladata lehet.

Ámde ha e helyzet terhelő az erdélyi conferentiára nézve, szerencsére az erdélyi népjog gyakorlatban megint oly analógiák léteznek, a minőkkel Magyarország nem birt, mert Erdély egy részében maga a nép is volt képviselve. A választás joga alkalmazásának egyetlen nehéz kérdése pedig az, hogy előlegesen ennek elrendezésére nézve a conferentia minő törvényekre vagy törvényes gyakorlatokra támaszkodhatik.

Országgyűléseink 1848-ig a szászöföldről volt a népelem is képviselve, a mennyiben az ottan gyakorlott másodkezü választásokra az egész nép befolyt. Igen fontos dolog tekintetbe venni, hogy ottan a népelem hogyan képviseltette magát?

A szász népképviselőt olyanforma volt, a mi mostan Stayerhonra nézve alkalmaztatott.

E szerint minden község egy pár képviselőt választott, s ezen választottak küldettek aztán a törvényhatósági képviselők megválasztására.

Ezen választási rendszer divatozott hajdanta jelesen a határszéli katonáskodás alá vetett székely törvényhatóságokban is, hol csak a felső nemesség (a magnások, primorok és kiváltságos nemesek) jelentek meg személy szerint, de az alsóbb nemesi osztályok (pixidariusok és primipilusok) községi képviselőik által folytak be a követválasztásra s általában a megyei ügyek eldöntésére, a jogaikkal ellenkező gyakorlat szerint; míg végre a múlt évtizedben személyes jogukat gyakorlatba hozták.

Mi távol vagyunk attól, hogy e választási rendszer által a nép választási jogát kielégítettnek állítsuk; de ha a törvényt vagy az analógiát kizárólag az erdélyi törvényben és gyakorlatban keressük, ott más alakját, más törvényt nem látjuk a népelem képviselőiténél. Ellenben ha a választási kérdést az 1348-iki pozsonyi V-dik törvényczikk szó szerinti értelmében megoldanunk lehetne, ha a bizottmány antcipálhatná, egy már létezett és gyakorlott jog érvényét, akkor a kérdés sokkal könnyebben megoldható volna. Most a nézetek régebb szempontokra löknek, s nem fog tán ártani ha ott is e kérdés útját megtapogattuk.

Az európai műveltség előhaladása eltörölve a jobbágyrendszert, s vele elnyomott néposztályok jogtalanságát, önkint következett, hogy a más osztályok által kiváltságolt jogokat azokra is kiterjeszse, alkalmazza.

Mínthogy azonban e jogot nem feloszták, ha-

nem kiterjeszték, nagyon természetes volt azon törvényes igazság fenntartása, hogy a birt jogot senkitől elvenni nem lehet. Egynek jogot adni, másból elvenni a legnagyobb anomalia volna.

E szerint a magyar törvényhozás elmélete s király Ő Felsége által megerősített 1848-diki illető törvényczikk tetteles rendszabása szerint is mindazok, kik eddig szavazattal bírtak, jogaikkal továbbra is meghagyták, a jogba belépett új elemek választási képességeit két föltétel állítván fel u. m. az értelmiség (a honoratiornak választási képessége kimondatván) és a census, mely Magyarországra nézve az 1848-iki V-ik törvényczikkben szabályozva van.

Miután egy részről nem hiszszük, hogy akár a szervező bizottmányok feladják, akár az uralkodó Főlség feladni engedje azon eszmét, hogy a birt jogot elvenni nem lehet a nélkül, hogy e jog elenyészteséről határozza maga azon alkotmányos hatalom, mely a császári diploma legújabb elismerése szerint is egyedül van arra jogosítva, hogy törvényeket hozzon, változtasson vagy eltöröljen; így az összeülő konferentia azon elemekre nézve, melyek az 1848 előtti országos képviselet tényezői valának t. i. a nemesi és polgári elemre nézve a legtisztább utasítást lelhet a törvényekben és törvényes eszmékben.

És miután más részről sem a conferentiák nem érezhetik magokat feljogosítva arra, hogy az utolsó országgyűlések elméletén túl menve egy általános népszavazási jogot állítsanak fel, sem a kormány ilyes elv alkalmazását nem látszik pártolni.

És miután végre a conferentia alkotmányozó hatalmat nem gyakorolhat, hogy a censust meghatározza, a mit csak egy országgyűlés tehet: nem marad egyéb hátra mint vagy az 1848-iki törvényeket teljesen elfogadva az ottani választási censust alkalmazni (a mi felette bajos, miután ha Erdélyben ily előkészítő conferentia lesz, az nem ama törvényczikk alapján lesz összehívva;) vagy az egyetlen régebb legitim gyakorlat analógiáját állítani fel; s a szász és régebbi székely választási képviseletet fogadni el.

Kérdésen kívül ezen képviseleti alak nem lehet kielégítő; mi teljes őszinteséggel buzgunk az angol választási rendszer mellett s annak elméletét pártoljuk, mely a választási és választási jogot a polgárnál és népnél egyaránt az értelmiségi és vagyoni álláshoz köti, s mely elméletet még az egészen demokratikus szerkezetű Amerika is elfogadni szükségesnek talál; és így a legelső constituláló országgyűlés feladatának látszik, hogy a pozsonyi törvények V-dik cikkének alapelvét az erdélyi népre is azonnal gyakorlatilag alkalmazza; de más részről a mi törvényes felfogásunk szerint a conferentiák csak is a már létező törvényeket alkalmazhatják, s a kikre nézve kimerítő hozott törvény nincs vagy a mely ide vonható törvény alkalmazása a viszonyokban gátot talál, azokra nézve a hazánk kebelében létező analógiákat lehet alkalmazni, a míg az országgyűlés ezt az így meg nem maradható jogot tisztába hozza, és igazságosan kiterjeszti.

Ha elismernék egy conferentiának és egy kérdésben a constitulási jogot, kilépnénk a szoros legitimitásból, és egy más conferentia más kérdésben már talán tetemes romlásunkkal hivatkozhatnánk a korábban elfogadott gyakorlatra.

A mint egy összehívandó országgyűlés ki fogja mondani az 1848-diki pozsonyi s kolozsvári törvények érvényét, azonnal alkalmaztatni fog a többség határozata, s az itteni viszonyok szerint a választási census, létesítenek a választó kerületek. Ez országgyűlés előtt egyszer Erdély már csak az országgyűlés lehetőségének föltétele által is az 1848 előtti térre van visszalökve, s annak előkészítő bizottmányai csak onnan vehetnek argumentumokat.

(H.) Az alkotmány és hatása. Jóllehet egy hivatalos lap, igen könnyen érthető okoknál fogva, politikai tekintetben előttünk soha se birhatott több mint O-jellemmel, s ha valamely fontos államintézményi rendelkezés valódi hatását itt

és ott ismerni akarók, az ez iránti felvilágosítást mint mások, mindig inkább a független közlönnyök hasábjain kerestük, amazok ugyszólván csak az üdvtelen, s már elkárthatott összpontosítási elvből folyó tömördek sokaságát patensek és végtelen magyarázataiknak tára levén; mindazonáltal ugy tetszik nekünk, hogy államjogi viszonyaink átalakulásának jelen pillanatában, midőn a mivel népek önértetéhez méltóbb politikai rendszer alapelve, az alkotmányos szabadság, visszavonhatlanul kimondva, de még gyakorlatba léptetve nincs, e nagy átmeneti időpontnál, midőn a tényleg még mindig a másik rendszer hatóságai tartják elfoglalja, a hivatalos lapok hozzászólásában tényeket pótló garantíát kellene találnunk, s e szempontból a hivatalos közlönnyök szavát mintegy a kormány szavának véve, tán nem hibázunk, midőn azokra több súlyt fektetünk, mint eddig tettek, az elmúlt tizenkét év folytán. Mi erdélyiek, különösen azon helyzetben vagyunk, hogy az okt. 20-diki manifestum által egész életűnk s jövőnkre nézve döntő súlylyal bíró kérdések nyílt kérdések gyanánt hagyatván fen, eszöndes várokozással ugyan, de a remény és kétség oly hányatásai közt nézünk a fejlemények elébe, melyekre nézve, míg a tények kézzelfoghatósága idézhetne elő apályt avagy dagályt, szeretünk meghallgatni minden véleményt, a mely minket különösebben illet. Ezért lapszemlénket most is a szebeni hivatalos lap hozzászólásának ismertetésével kezdjük.

A „Siebenb. Bote“ okt. 30-káról „a történelem és joga“ czim alatt ezeket írja:

„Az Ausztriában s különösen Erdélyben behozandó alkotmányos viszonyokra vonatkozó véleménynyilatkozatokban a történelemre való emlékezések fontos szerepet játszanak. A jelen a múlthoz kötendő, hogy jövőt érthessünk el. Senki se fogja félreismerni e postulatum igazságát, a mely a mily elvitathatlan elvileg, de épp oly sok nehézséget és véleménykülönbséget idéz fel, ha annak kivételéről van szó. (Lássuk csak tovább!) Lehetetlen csak azt tekinteni történelemnek, a mi 1848-ig történt. Nem szabad feledni, hogy a közelebbi múlt 12 év a történelem nem tűnt el nyomtalanul előttünk, hanem az osztrák népek életénélzetében, az egyek és a tömeg jogviszonyaiban, ugyszintén az intézményekben állapotokat idézett elő, a melyeket büntetlenül nem lehet ignorálni. (Hogy értjük? Hiszen a „P. O. Z.“ pesti hivatalos német lap arra hívja fel a népeket, hogy amaz „állapotokat“ felejtsek el!) Az utóbbi tizenkét év hiánya abban rejlik, hogy az a történelmi fejlődés kívánalma iránti hitlenség hibájába esett Magyarországon és Erdélyben. (E vád bizonyára nem a népet illet.) Igen sajnós volna, ha az ebből származandó egyoldalúság nem idézne elő egyebet, mint ellenséges elentétet minden ellen, a mi 1848-on innen történeti tényné vált; sajnós volna, ha nem a kibékülési törekvést idézné elő, ugy, a mint azt az okt. 20-iki legm. szervezési alapelv kijelöli. Csak az 1848 előtti múlt turesfű imádójává aljasítná le magát az, a ki megakarná kisérteni, oly szervezet visszaállítása mellett fejeskedni, melynek alapját állapotok és viszonyok teszik, a melyeket visszaidézni nincs emberi hatalom. (Nem tudjuk mit ért ezalatt az értekező. Annyi bizonyos, hogy a jobbágyfelszabadulás, a jogegyenlőség, a köztelhervelés stb. elvének kimondása a mi érdemünk 1848-ból, s ezt nemcsak ignorálni, hanem tán egy más kornak tulajdonítani, s bármi homályosan is arra célozni, mintha amaz országgyűlésileg kimondott és királylyal szentesített elveket megtagadni valakinek eszébe jutna, illetlen vád, a mely a helyett, hogy a „kibékülési“ elvét támogatná, csak ingerültséget szül.)

Most lássuk a Brassóban megjelenő „Kronstädter Ztg“ nyilatkozatait. E lapot ugy ismertük, mint a szabadlebb szászok közlönnyét, s az régebben, midőn két melléklapja is jelent meg, egyike volt azon lapoknak, melyeket szívesen olvasánk. De, fájdalom, utóbbi időkben oly diversitott lett volt, mely megvalljuk, határozott rosszulunkat ébreszt föl. Nem akarjuk hibául róni fel a t. szerkesztőségnek, hogy a bir. tanács szavazása után, határozottan beállott azon hírlapi csatárok sorába, a kik a kisebbség votuma mellett kardoskodtak. A szerkesztőségnek meggyőződése lehetett, hogy a történelmi jogot (melynek, istennek hála, most mégis csak becsülete kezd lenni!) fel kell aldozni, s a régebbi alkotmányosság üdvtelen az osztrák államban. De midőn a „Kr. Ztg“ban, mindjárt Maager úr hazaérkezése után, ama „Vom Lande“ czimű cikket olvastuk, a melyben a majoritás javaslatának céljai oly illetlen szenvedélyességgel gyanusítottak (Was ist die adelige Freiheit? kérdi ama cikks, s a gúnyos felelet rá: A nemesi szabadság az adó- és engedelmesség megtagadása!); midőn e régebben jó irányú lapot egyszerre a sértő személyeskedés, elferdítés és rágalmasz terére láttuk átlépni, melyen az „A. Allg. Ztg“ a „Presse“ és az „Oest. Ztg“ stb. berzenkedtek, egészen elszomorodtunk volt. Az egésznek a Maager-cultus lehetett oka, melyből már jó részt kiábrándultak Bécsben is, s ugy látszik — és ezt annyival nagyobb örömmel mondhatjuk, — a Kr. Ztg szerkesztőségében is. E lap okt. 26-ki számában így nyilatkozik:

„Császár Ő Fglge manifestuma és diplomája, a melyben Magyar- és Erdélyországnak oly kedvező vált alkotmánya biztosított, nálunk nagy örömmel lönek fogadva. A császár teljesítette a majoritás kívánalmait, de a minoritas reményei se maradtak tekintet nélkül. Míg Magyarországon, a többség fötényezője, önálló külön kormányzatát megkapja, a kisebbség a megnagyobbított birodalmi tanács alapítása által kielégített, miután azáltal egy központi hatóság lón teremve, a melyben a birodalom egyetemes érdekei képv-

selve lesznek, s a melynek feladata leendő minden tartományt egy öszállammá összetartani. „A mi hazánk, Erdélyre nézve meg nagy munka van hátra, az, hogy a régi alkotmányt az új idő igényével, a jogegyenlőséggel, öszhangzásba hozzuk. Egy millió ember, a kinek 1848 előtt hazájok volt ugyan, de a jogosult nemzetségek és hitfelekezetek képviselőinek tanácskozásában nem voltak szerencsések részvételnek, most belépnek a tanácskozások és tettek terére a haza érdekében.” — „Szellem és bátorság és ama sajátosság hűsége által, mely különösen a magyar s székely nép tulajdona, már egy ezredév óta tartják fenn ezek magukat, s valamint eddig úgy a végtelen jövőben dicsőséges helyet fognak a világtörténetben elfoglalni, annyival inkább, mivel legyőzhetetlen hűsőségük által a barbarismus korában gátot vetettek a törökök dühös berontásainak, s ezáltal az európai cultura megmentői lettek. A szászok, a kik II. Gejza alatt hivattak az országba, s nőikkel és gyermekeikkel nagy számban jöttek; a szászok, a kik egytől egyig hasonló szabadságszerzőt valának áthatva, derékül segítettek a magyar testvérnek, megmenteni a culturát és főleg az ők szívósságuknak köszönhetően, hogy az megtartott és az ország minden zugában továbbterjesztették. A történelem könyvei megvesztegethetlen tanuk gyanánt bizonyítanak állításunk mellett.” — „Valamint a magyar, székely és a szász ezeltől hét századdal nem reszkelt az osztróm ellenség előtt, hanem büszke önértéssel bátran szembeszállottak vele és az által maguknak és késő unokáiknak egészen a mai napig a szabadságot biztosították, egy ezután is hassanak a jövőre egyetértőleg, testvéri szövetségükbe vévén a román is.” — „Ma más ellenséggel, a türelmetlenség ellenséggel, egy rákfené-szerű egoizmussal kell harcolnunk, s ha diadalt akarunk aratni, össze kell tartanunk és a szabadságot megmentenünk. Világosság és cultura legyen a mi jelszavunk és harci kiáltásunk, és akkor egészséges politika fog és kell hogy meggyökerezze a mi nemzetek és hitfelekezetekben gazdag országunkban. Senkit se szabad elnyomni, bármint állás legyen is. A szabadságot élvezze mindenki azon mértékben, a melyben azt egy értelmes ember méltán igénybe veheti. Mi nem akarunk se az aristocrazia, se a hierarchia, de másfelől vadás és értelmetlenség gyámsága alatt se akarunk lenni. Mi szabadságot akarunk, a minővel atyáink, a régi szászok birtak és pedig az ők aranykorukban, a midőn pusztákat varázsoltak pompás szántóföldekké s dűs kertekké, kereskedelmet és ipart virágzásba hoztak, s a polgári dicsőséget megalapították. Maradjon fölünk távol a csontosult burocratismus, a patricius-uralom kora. De mi e szabadságot nemcsak egy néposztályra, hanem a haza minden lakóira óhajtuk kiterjesztetni, mint a kik egy ily szabadságra tetteik által magukat méltókká tették. Erre mindenekelőtt szükséges a király dicsősége és tekintélye az országban.”

Ugyancsak a „Kronst. Ztg“ okt. 27 ki számában olvassuk:

„Mindenekelőtt a journalistika kötelessége fölvilágosítani a népet az iránt, hogy egy egész birodalom regenerációja nem lehet már az napon bevégzett tényező, a melyen az kimondatott, s nem lehet hogy ama törvények, a melyek eddig hatályban voltak, már megszűntek legyen törvények lenni; majd csak az illető országgyűlések fogják ezt rendezni és eszközölni.” — „A legm. cs. határozatok Ausztria népeit teljeskorúságban, az alkotmányos életre képesítő fellettségben és fogékonyaságban találták. A testvériség szellemi kötelei által erősek, az egyértelmű óhajásokban egyesülten, szép és áldásdús jövőnek nézünk elibe. De hogy e szép és nagy célt elérhessük, háttérbe kell szorítani és felejtékenységbe mennie minden nemzeti gyűlölség-

nek; meg kell szűnnie minden vallásos elsőbbségnek. A magyar, székely, szász és román nyujtsa egymásnak testvérelget kezét és segitsük egymásnak, hogy közös erővel segíthessük elé a haza ügyét. Legyünk kevésbé magyarok, székelyek, szászok vagy románok, de annál inkább erdélyiek!”

KÜLÖNFÉLÉK.

— Bécs, okt. 31. A hivatalos „Wiener Ztg“ okt. 30-ról kelt legfelsőbb elhatározásokról fogva a következő kinevezéseket tartalmazza.

Majláth György titkos tanácsossá és helytartósági tanácsossá; ifj. Zichy Ferenc gróf főajtónállóvá; Andrássy György gróf pohárnokká; Barkóczy János gr. főudvarmesterré; Károlyi György gr. és Prónai Albert báró ideiglenes koronaőröké nevezettek.

A magyar kir. udvari kancelláriánál előadó tanácsosokká nevezettek: Zsedényi Eduárd udvari tanácsos, Korizmic püspök, Rohonczy Ignác, Beke Kálmán, Priviczér Alajos, Balog Kornél. Seitovszky bibornok, Bartakovics érsek, Eszterházy Pál herceg, Nádasdy Lipót gróf elfoglalják esztergomi, hevesi, soproni és komáromi örökös főispánságaikat.

Főispánokká nevezettek: Zalába: Batthyányi Imre gróf. Nyitra: Károlyi Lajos gróf. Veszprém: Marics Dávid. Sárospata: Andrássy György gróf. Fehérvár: Cziráky János gróf. Arváb: Abaffy Arisztid. Barsba: Tarnóczy Kázmér. Hontha: Ifj. Majthényi László. Liptóba: Szentiványi. Nógrádba: Prónay József. Turócba: Révay Simon. Trencsinbe: Sina Simon báró. Zólyomba: Radvánszky Antal. Baranyába: Siskovics József. Győrbe: Zichy Henrik gróf. Mosonyba: Zichy Bódog gróf. Somogyba: Somsich Miklós. Abaujba: Péchy Emmanuel gróf. Borsodba: Vay Lajos báró. Szepességre: Csáky László gróf. Tornába: Ragályi. Ungba: Lónyai Gábor. Zemplénbe: Andrássy Gyula gróf. Aradba: Bohus János. Békésbe: Weinkheim Béla báró. Biharba: Tisza Kálmán. Csougrádba: Tomesányi József. Szabolcsba: Degenfeld Imre gróf. Szatmárba: Károlyi György gróf. Ugocsa: Lónyai Menyhért. Csanádba: Zsivora György. Máramarosba: Mán József.

Főispáni helyettesekké nevezettek: Pozsonyba: Pálffy József gróf. Vasba: Festetics György gróf. Bereghbe: Kánczy András.

E kinevezésekkel összefüggőleg a „Pesti Napló“-ban következő „Nyilatkozat“-ot olvassuk, melynek kiadására minden lap felszólított:

„A legnagyobb meglepetéssel láttam a bécsi újság mai számában bihari főispánról tett kinevezését, minek folytán nem lehet egyebet lennem, mint ugyanazon uton, a melyen ez tudomásomra jutott — értem: hirlap utján — tudatni, hogy én ezen hivatalt elveimnél fogva el nem vállalom.

Kelt Pesten, okt. 31. 1860. Tisza Kálmán.

— Erdemes olvasóinknak már hírlap adtuk, hogy a hazai szépirodalom fejlesztésére alapult „Kisfaludi-társaság“ újból életelépett, s igazgatójának koszos költőnk Arany János lón megválasztva. E társaság most munkálkodásának nagyobb terjedelmét a közönség részvételére fekteti; s a társaság „pártoló tagjai“ közé mindenki beléphet nem és valláskülönség nélkül, valamint iskolák, csinok, olvasóegyletek, községek, szóval minden a ki kötelezi magát három évre évenként négy új forintot befizetni. Ezen részvénydíjra a társaság az ily tagnak hatvan ívre menő szép-irodalmi s e téren tudományos munkát ad, s így a pártoló egyszersmind egy jutányos irodalmi vállalat előfizetője.

Aláírási iv szerkesztőségünkhez is levén letelve, mi a pártoló tagok közé belépni kívánók aláírását elfogadjuk, kérvén, hogy a kik ilyetne magokat bejegyeztetni kívánják, nevüket, a lakáshoz legközelebb eső postaállomással együtt följegyezni, s az első évi részvényt 4 forintot hozzáknak beküldeni sziveskedjenek.

— Toth Soma a városunkba megérkezett, s a kik táncztanuló társaságot kívánnak alakítani, a színházi irodában rendelkezhetnek.

— Esztergom. A „P. L.“ okt. 30-ki lapjában írják innen: „Történetileg nevezetes városunk ismét jelentékeny szerepet fog játszani. A herceg-prímás 140 egyénnek névjegyzékét küldte föl Bécsbe, kik közt minden párt képviselve van. Reméljük, hogy mindenki, kinek az ország java szíven fekszik, e tanácskozmányrai meghívásának engedni fog, hogy az ezentuli alkotmányos úton tovább lehessen haladni. A megyeház termét ő eminentiája parancsára már rendezik az ülések számára, szállások is készíttetnek már a magas vendégek elfogadására, s bizonyára minden polgár örömmel fogja a vendégeket házában elüldadni. Ő eminentiája ma (okt. 29-én) tér vissza Komáromból, és — mint hallatszik — ezentul kizárólag az ország ügyeivel foglalkozni fog; Magyarország az utóbbi években elegendő bizonyítványokat nyert ő eminentiája valódi hazaszeretetről, s ennél fogva tőle, körültekintve a legjelesebb tehetségek és honfiktól, az ország jövőjére nézve csak a legjobbat várhatja.”

— A „Presse“, „Magyarországból“ című közleményben olvassuk, hogy Bécsben nem ámitják magukat azzal, mintha Magyarország kész volna lemondani a régi törvényekről, továbbá a katonailleték és adoménnyiség megszüntetésének jogáról, mely mindig az országgyűlést illette. Irányadó körökben — ugymond — már inkább csak azon kérdéssel foglalkoznak: politikailag ildomosabb lesz-e, ha az ország mindaddig nem küld követeket, míg a kormány azon három követelményt ki nem elégítette, — vagy pedig oly képviselők megválasztására kell-e törekedni, kik legott öszszegyekezték után kijelentsék, hogy azonnal szétoszolnak, ha Magyarország előbbi határaiban s jogaiban vissza nem állítatik.”

POLITIKAI HIREK.

— Verona, okt. 23. A bécsi „Presse“-nek írják: Mi itt már azon pontra jutottunk, hol az egymással szemben álló osztrák és szárd hadsereg közt az ellenséges összeütközés, a szuronyok kegyétől vagy egyes őrzáratok puskacsövétől függ. Mióta a megerősített piemonti hadsereg a Po és Mincio mellett állást foglalt, egy nap sem mulik el a nélkül, hogy a mindkét részről előőrségek rablások ne történjenek. A piemontiak a határmegsértéssel nem sokat törődnek; hanem a második hadtest főparancsnokságtól, a határon levő hadcsapatokhoz azon utasítás küldetett, hogy az osztrák határ minden legcsekélyebb megsértését gyéveres kézzel utasítsák vissza; ily viszonyok közt igen könnyen támadhatnak öszszütközések. Az osztrák és piemonti őrzáratok közt már is többször történt egy kis összeütközés, s hogy ennek nem volt komolyabb következménye, azt csupán a legkedvezőbb vélelennel lehet tulajdonítani. Csak néhány napja is történt ily összeütközés Pontenál, nem messze Peschierától. Egy ellenséges őrzárát átlépte a Mincio vónalt és egész bátran nyomult elő az osztrák területen,

A FÉNYKÉPÉSZET HALADÁSA NAPJAINKBAN.

II.

E lap múlt évi 4-dik számában megígérttem volt, hogy némely kísérleteim eredményéről a netalán érdeklődő közönséget értesítem. Másfél év telt el azóta, s én azon helyzetben vagyok, hogy nemcsak én, hanem a fényképészet némi újabb haladásával is megismertethetem. Nagy baj az nálunk, hogy nincsenek művészeti és kézművi szaklapok. Nálunk művész és iparos, egyedül a természetre vagy saját tulajdonára van hagyatva, mert mesterei nem igen bökezték a tudás titkainak osztogatásában; ha pedig vágyik olvasás által is gyarapítani ismereteit, külföldi lapokat kell járnia, a mi ismét nehézséggel jár, a mivel külföldi rendesen messze jár melóitunk, oly kulcsait bírja bármely szakmának, oly eszközzeivel rendelkezhetik a kezelőnek, miket mi hazánkban gyakran meg sem szerezhetünk, s ha meg, módunk nem igen van hozzá. Innen van, hogy mi művészetben és iparban rendesen mások utánzására vagyunk szorítva; alkotni, újakat állítani elé, tovább vinni azokat, tetemes fejlődést adni azoknak, képesek ritkán vagyunk! Egy-egy szerencsésnek kedvez a sors, talentumához illő helyre emelvény, számtalantól vonja meg ellenben a legmindennapi szükségére valókat is. Podig itt is éppen oly szükséges az eszmei, tapasztalati, észleleteink eredményeinek másokkal közlése, mint a tudományban. Nagy baj különösen az, hogy a vegytan a szépművészetekre és ipar tárgyai-ra alkalmazottan, ben hazánkban illő terjedelemben nem taníthatatik. Mennyivel gyorsabb és könnyebb lenne így a haladás, mennyivel több ifju tehetség fejlődne annyira ki, hogy szakmájának valódi haszonnal élhessen!

Azonban ezek csak oldalaslag érintett esz-

mék, miket azon nehézségek eleven érzete ébresztett bennem, mikkel magamnak is küzdenem kellett s kell maig, ha szakmában, melyet szenvedélyesen szeretek s kívánok művelni, magamat némileg tökéletesíteni kívánom. Térjünk át sajátképpeni cselemlora.

Először is közelebbi ciktem függőben maradt kérdéseiről adok némi felvilágosítást. Mint különös haladást jelöltem volt meg ott, a fényképeknek vázsonon tartósan és szilárdan előállítását, mint a mi azon alapos ellenvetést, hogy a fénykép az olaj és vér festéssel, egyebek közt az anyag romlékonysága miatt sem verse-nyezhet, erejéből kiforgatta. Valóban lehetséges fényképet vázsonra úgy kiállítani, hogy az az olajképpel egy ideig tartson; de mivel az sokkal fáradságosabb a művészre, költségesebb a dolgoztatóra nézve mint a papírra kiállítás, a közönség azon nem áll föltévéből indulva ki: mintha a kettő egyforma idő, fáradtság és költség ráfordítását igényelné, vonakodik vázsonra tétetni a képeket, vagy ha nem, azon áron véli előállíthatónak, mint ha a papíron történnék. De ez nem úgy van; vázsonra egy előkészülettel vagy egy tiltetés után csak egy képet vehetünk, papírra 100-at s többet is. Itt van az árkülönség oka. Azonban ez mindegy. A közönség leg-alább itt nálunk — e kérdésben a papír-fényképek részére határozott, s nekünk az ellen nem lehet kifogásunk.

S a közönség e határozását egy újabb fejlődés igazolni készül. Lehetséges vált t. i. vegytani uton a papírosat is úgy elkészíteni, mintha a fénykép rajta van, hogy az lég- és vízhatlan legyen, tehát tartóssági tekintetben éppen azt a szolgálatot tegye, mit a vázson. És ezt ezuttal mint különös haladást kell megemlítenem.

Második függőben maradt tárgya ciklemnek az: mennyiben sikerült orthoscop-géppemmel több arezot, nagyobb csoportokat egyenlőn találván, a kép szélső pontjain álló ré-

szek elferditése nélkül előállítani? Merném mondani: tökéletesen vettem le 6-12 s több arezot tetőtől talpig, továbbá három képen, 24" szélességre 20" — ötszáz arezot t. i. mindazon ural, közép és polgári rendű egyéneket, kiket 1852-től fogva egyenként levettem, két képen van öt—ötszáz közeprendű és polgári, egy képen 500 urali rendű arezok a legelőhebbe visszadva.

Harmadik a tájképek készítésére hozott géppel való kísérleteim eredményének bemutatása. Az elsőre nézve hosszas tapogatózás, kísérlettel és okoskodás után sikerült nekem Kolozsvár szűb pont-jait levéve, azokból két kötet művet kiállítani, az elsőben van 21, a másodikban 25 8 + 10 helyely nagyságú kép, jelesen a következő középületek és városrészek: 1. Fő-egyház előrsze kapuvál; 2. A főegyház ajtója. 3. A főegyház déli oldalról. 4. A nagy tér délről. 5. A nagy piac északról. 6. A nagy piac keletről. 7. A városház. 8. A kegyesrendiek egyháza. 9. Rom. cath. n. főtanoda. 10. A nemzeti színház. 11. Ev. ref. egyház és főtanoda. 12. Egyhivók egyháza főtanodával. 13. A magyar kapu. 14. Ev. ref. külső imaház. 15. Szentpéteri rom. cath. egyház. 16. A katonai lakatya. 17. A hidkapu. 18. A barátok egyháza és tér. 19. A muzeum. 20. Kolozsvár keletfelől véve. 21. Monostor-utca délioldala. 22. B-monostor-utca északi oldala. 23. A lutheranus imaház. 26. Közép-utca. 27. Minorita imaház. 28. Bethlen Gábor bástya. 29. Kir. lyc. kö. és könyomdaja. 30. Temetkezőhely. 31. Kolozsvár délről föl-ve. 32. Kolozsvári sétány. 33. Fellegvár-oldal a sétányról fölve. 34. Kolozsvár a fellegvárról fölve 8t részletben különbözö pontokról 35. 36. 37. 38. 39. számok alatt 40. 41. Bonyumálból két tájké délyugot fölöl fölve. 42. A Donát-emplék. 43. A Rákóczi-emplék. 44. A régi monostori imaház maradványa. 45. A kalvária és a város.

És pedig ezen képek előállítását eltér az eddigiektől készült fényképektől. Én azokat a

francia fényképész Léon Cassagne által 1856-ban feltalált ugynevezett száraz colloidum kezeléssel készítettem. Mit ismét rendkívüli haladásnak kell neveznem. Eddigleg ugyanis, a ki tájképeket fényképészileg készített, minden vegyszereket magával kellett vinnie, mi nagyon nehezítette a dolgot. Az eu kezelésemhez útra vinni semmi egyebet nem kell, mint egy szűjjeszdedhető sötét szekrényt orthosceposóval (tubus) és elegendő érzékeny tüvegolemt. E lemezek este vagy nappal sötétben halvány sárga világnal készíthetnek, lehet egyszerre 25—50 darabot érzékenyíteni, mely tulajdonságokat 3—4 hétig megtartják, minél fogva a művész két-három hétig járhat, a kívánt pontokat, tájakat és vidékeket leve-szi, s minután hazaért, otthon idézheti s állit-hatja elé a még láthatlan képeket minden akadály, legkisebb hiba nélkül; ha az érzé-kenyítés szabatosan történt, 40—50 kép kö-zül sok ha öt elromlik. A kit érdekel, jöj-jön műtermemben, örömmel mutatom meg így ké-szített képeimet.

Megvallom, nekem ez, itteni elszigeteltségünkben, sok fáradságomba került; de igye-kezetemet azon hazafias tűz élesztette, mely-szerint ezalóm eldőző hazafiak vagy tán az erdélyi muzeum némi, legalább szóbeli a-jánlással gyámoltatása mellett regényes fekvé-sű, történeti tájakban s festői pontokban gaz-dag kis hazánkat bentazva egy nagyszerű kép-gyűjteményt állítani ki s így történeti ne-vezetességeinket úgy, a mint azok még ma feunállanak, de holnap, holnapután már sem-miül lehetnek, szerény művészetem által a jövődőségnek átadni. Megérem-e valaha, vagy vágyam más művész barátim példájaként örök kegyes óhajítás marad, az idő mutatja meg. Utolsó esetben vizagstaland azon kétségkívül szegényekről mondott régi latin eredetű mondat: nagy dolgokban akar-ni is elég.

(Vége következik.)

míg egy vadászjáratra bukkant, ez rá kiáltott, de mint-hogy a kiáltásra nem figyelt, a vadászok lövésekkel fogadták, minek következtében sietve megfutott. Mindazáltal több lövés történt mindkét részről, azonban a nagy sötétség következtében egy sem talált. Minap egy lovas őrszolgát egészen Peschiera közelébe nyomult elő, s csak midőn rá lövéddöztek, vonult vissza a tulpartra. Épp ily csatározások fordulnak elő a Po-vonalon is; szerencsére nagy távolság választja el tőlünk a harcmezőket, és így ez tulajdonképen csak löpor-pazarlás, azonban az ily magán multságoknak a legkomolyabb következményei lehetnének, és jelentékeny összeütközést idézhetnének elő; mert az elkeseredés mindkét részről igen nagy. — Különbösen itt tökéletesen meg vannak az iránt győződve, hogy a háború kitörésének pillanata igen közel van, s ennek következtében örömmel fogadták Benedek tábornagynak főparancsnokul lett kinevezését. Benedek lovag az olasz hadsereg számára Radetzky hagyományaul tekinthető. A benne helyezett bizalom általánosán igen nagy. A mi Po átjárati erősítéseink Ottigliánál, Borgofor-ténál, és Le Grezianál tökéletesen be vannak fejezve, és a piemontiak maguk részéről ellen-erősítéseket iparkodnak készíteni. A mi határunk oly erősen meg van szállva, hogy várallan megtámadás következményeitől mit sem lehet tartani. A határ politikai tekintetből is jól őriztetik; legközelebb is a határon lázító iratok nagyszámmal koboztattak el, és a csempészek elfogattak. A déli állami vaspálya több hivatalnok gyanuban van, hogy ezen iratok behozatalát előmozdították volna, és ennek következtében közölök néhányan elfogattak. Ugy szintén két ügynök is, kik a népet fellázítani törekedtek, elfogattak és a katonai hatóságoknak átadottak. Az igazság itt még mindig igen nagy, és Veronát s Udinet lehet főképp, mint oly városokat említeni, hol az igazságok szavai legtöbb viszhangra találnak. Azonban a nép erőszakos fölkeléséről szó sem lehet, minthogy a kormány az ily fölkelések elnyomására oly határozott eszközökkel bír, hogy az ily kísérletre még csak gondolni is örülség volna. — Egy igen elterjedt, de még nem valósult hír szerint nem sokára Benedek tábornagynak s főparancsnok megérkezése után az osztrómállapot ki fogna hirdettetni a velencei királyságban. (M. S.)

— Milano, okt. 29. A mai „Perseveranza“ jelenti: Victor Emanuel 28-kán Casertába érkezett, Garibaldi azelőtti nap Tranoig ment elibe. Tekintetbe véve annak sürgős voltát, hogy a jövő tavaszi nagy eshetőségekre az egész nemzeti katonai erő csatásira állíthatassék, nov. 5-én egy nyilatkozvány jelenik meg, az 1840-dik évi hadjuttalék kiállítását véget, minélfogva az ország katonai erejének legtöbbje fog zászló alá szólíthatni.

— A „J. d. D.“ nápolyi levelezője e hó 20-áról írja, hogy előtte való nap utazott vissza azon küldöttség, mely feliratot vitt Victor Emanuelhez. Egészen el van ragadtatva azon fogadtatástól, melyben a király részesítette, ki ez alkalommal mint egyszerű, szabadelvű katona mutatta magát. Minden udvari környezet nélkül találták Victor Emanuel, ki Vacca, Ferrigni és Bonghi urak előadására nem sokat látszott ugyan ügyelni, de annál szívesebben elegetett barátságos beszélgetésbe a képviselő urakkal, kiket többi közt az iránt is megkérdezett, igaz-e az, hogy II. Ferdinánd király csakugyan oly kegyetlenül bánt a nápolyiakkal, mint ez az európai sajtóban vázolva volt. Azután ő olasz felsége így folytatá beszédét:

„Nálam nem személyes dicsvágy, hanem Italia forog kérdésben. Királya legyek-e 24—25 millió embernek? arra nem sokat adok; de annál többet arra, hogy azon nép, mely ugyanazt a nyelvet beszéli, s ugyanazon törzshöz tartozik — egy hazával birjon s hogy ez független legyen. Mi mindnyáján azzal vagyunk megbízva, hogy egy nagy nemzetet képezzünk: csak akarunk kell. Ausztria nem szűnik meg engem fenyegetni. Nemrég a francia császár közvetítése után, egy mérges jegyzéket juttatott hozzám. Ez rám csekély hatással van. Ausztria — a kedvező alkalmat megtámadásomra — elszalasztotta. A jövő tavaszra előkészül; de addig nekem 400,000 fegyverem lesz, s az olaszok, hála az égnek! jól tudnak harcolni. Az európai hatalmak elégedetlenek, duzzognak, de Ausztria kivételével egyik sem fenyeget bennünket. Mi oly emberekhez illőleg akarunk cselekedni, kik saját házukban otthon vannak. Európa végre is elismeri az igazság és jog igényeit. Én Garibaldival meg vagyok elégedve. Ő kissé önféjű, de Italianak nincs nemesebb szíve, nincs nemesebb fia! Én ismételve felajánlottam neki a tűzseréget, de ő azt mindannyiszor visszautasította. Ő mindig azon reményen nyel bízogott, hogy szuronnyal beveszi Capuát. — Mondják meg honfitársaiknak, hogy én mindazt megteszem értük, a mit az én kis Piemontomért tettem. Én megteendém kötelességemet mint király és katona, teljesítsék önök is a magukét, mint olaszok. Mindenkor szemünk előtt lebegjen, hogy még nem birjuk ugyan házuk kulcsát, de már ma elmondhatjuk, hogy Italia szabad. Reméljük s legyünk kitartók.“

— Róma, okt. 20. Mint a „Dresd. Journ.“-nak állítólag hiteles kútfőből jelentik, a pápa saját nézeteit egy küldöttje által következőleg fejeztette ki Lamoriciére tábornoknak: „Mondja meg ön neki, hogy mily megméheltlen hálát érzek én a tábornok bámulatos odaadásáért, s hogy mily nagy vonzalommal viseltetem irányában; mindig hozzá levén szokva, hogy lépéseit győzelem által lássam kísértetni. De haszinte jelenleg kénytelen volt is a számos haderőnek engedni, legalább dicsőségére szolgál, hogy sokat tett anyaszentegyházunk jövőbeli diadalára, melynek feje, bármily méltatlan legyen is hozzá az én személyem, jelenleg nem oly kizárólag van megtámadatva, mint ezen egyháznak élő képviselője. De részkessenek a nyomoruk győzelmükben s gondolják meg, hogy a pokol kapui nem fognak győzelmeskedhetni az egyházon.“

— Az „Ind belge“ írja: Nemcsak Ausztria és Piemont fegyverkeznek a legnagyobb szerűben; hanem arról is értesülünk, hogy a hadikészletek sehol se folynak oly óriási mértékben, mint magában Franciaországban, hol a jövő tavasszal óriási háborúra akarnak készen állani. Gropello ur, piemonti ügyvivő Párisban, ki Napoleon császárnál kérdést tett az iránt, mit szándékozik ez tenni, ha Piemont Ausztria által megtámadtatik: igen megnyugtató feleletet kapott volna. Párisból jelentik, hogy egy zuáv ezred parancsot kapott. Lyonba indulni; a tartalék (negyedik) zászlóaljak behivatnak, s a tengerészeti miniszter elrendelte, hogy a francia hajóhad valamennyi másutt nélkülözhető szállítóhajója nov. 1-ig Toulonban összpontosuljon. — Montalembert gróf, ismert legitimista, minap levelet írt Cavournak, melyben a miniszterelnöknek politikáját — Rómára vonatkozólag — igazságtalannak mondja; ellenben Velenczét illetőleg ezt írja: Velence 1797-ben gyalázatosan elárultatott általunk, önök által 1849-ben kiszalasztott, 1859-ben pedig általunk önök által elég helytelenül fel lőn adva; e terület felszabadítása igazságos ügy.

— A Reuterféle irodának Párisból okt. 28-áról ezeket írják: „Metternich herczeg az osztrák politikát kifejtette s azt négy pontba foglalta össze. 1-ör Ausztria az okt. 20-diki diplomában megígért reformokat őszintén fogja eszközölni; 2-ör védelmi helyzetben továbbra is megmarad s a velencei területen folyamatban levő készülétek csak arra céloznak, hogy ne taláni megtámadások visszautasíthatassanak; 3-ör, az eddigi benemavakozási elvtől eltávolzni nem fog; 4-er, nézete oda megy ki, hogy egy congressus, a fenforgó kérdések gyakorlati megoldásához nem fog vezethetni, ha a hatalmak előlegetesen valami határozott programban meg nem állapodnak; ilyenek létrejötte pedig nagyon is kétes.“

Páris, okt. 25. Az ugynevezett actio vagy a forradalom pártja nagyon óhajtja, hogy Ausztria támadást tegyen Olaszországban. Az e feletti bizonytalanság éppen oly látszólag nyugtalanítja e pártot, mint azon valószínűség, vagy lehetőség, hogy az alkotmány az egész Ausztriának hatalmas lendületet fog adni. Minél többet vitatják a congressus-kilátásokat, annál jobban eltűnedszenek azok, s annál nagyobb bizonyossággal számítanak arra, hogy Ausztria elő fogja idézni a francia beavatkozást. Egy magában véve igen egyszerű körülmény mutatja legjobban, hogy a tisztek háborúra készülnek. Azon raktárak, melyekben a tisztek számára diszöltényök árultatnak, már három hét óta nem kapnak megrendeléseket és nem adnak el semmit. Háboruban az avult öltöny is jó. Általában beszélnek, hogy minden sereg számára negyedik zászlóalj fog alakíttatni. A katonai „Moniteur“-ben még erről egy szó sincs; mindazáltal e hír még sem alaptalan. — Biztos forrásból értesülünk, hogy a császári tanácsban elhatározottat ugynevezett szabadelvű miniszterium alkutása, s a személyes biztonság és szabadság, nem különben a sajtó függetlensége iránti engedményezések megadása. Ezeknek közzététele a legközelebbi háborút fogná megelőzni.

Páris, okt. 26. Hübner báró mint a Reuter-irodának távirják, ma reggel elfogadáson volt Napoleon császárnál s holnap két napra Chantillybe menend Cowley lordhoz.

Páris, okt. 26. Az „Opinion Nationale“ tegnap ezen czim alatt: „Egy Casus belli“, a következő közléssel állott elő:

„Azt hisszük, nem követünk el indiscretiót, midőn a következő jegyzéket a nyilvánosságnak átadjuk, a melyet bizonyos levelezőkkel az osztrák követtség közölt, és a mely nekünk kezünkbe jutott. Ha, a mint hinni teljes okunk van, ezen jegyzéket nem tagadják el, abból az következik, hogy Metternich herczeg az olasz kérdést illetőleg casus-bellit fog fölláttatni; és hogy Ausztria ez alkalommal biztos azon hatalmak támogatásáról, a kik az ő közjogról nézeteit osztják.“ stb.

Az állítólagos jegyzék magáig hangzik: „Ausztriai Császár Ő Felsége föl van hatalmazva, Bécsből hozzá érkezett tudósítások nyomán hivatalosan kijelenteni,

hogy a velencei tartománybani katona-összpontosításról és szaporításról való hírek, oly célból, hogy Piemontot megtámadja, a legcsekélyebb alappal sem bírnak; hogy Benedek tábornoknak az olaszországi hadsereg főparancsnokává lett kinevezése szinte semmi ilyes jelentéssel nem bír; és hogy azon parancsok, utasítások és értesítések, melyeket az osztrák követtség mai napig kapott, azt azon hitre jogosítják, hogy a Piemont elleni azonnali támadás a császári kormány szándokában egyáltalában nincs. Azt hiszik, hogy Metternich hg ő exója van megbízva, hogy visszajövetelekor Franciaország császári kormányával az olasz kérdés iránt, s e kérdésnek békés és méltányos megoldása iránt diplomatiai alkudozásokat kezdjen. S csak ezen végkísérletnek nem sikerülte után fog az ausztriai Császár, egyetértve azon uralkodókkal, kik ugyanazon jogi szemponton állnak vele, a fegyverre bivatkozhatni, hogy a legutóbbi szerződésben megállapított jogokat és elveket érvényesítse.“

Sietünk hozzá tenni, hogy a „Moniteur“ okt. 27-én egy távirati sürgöny szerint meghazudtolja ezen okirat állítólagos eredetét, s azt mondja, hogy azt teljesen hamis adatokon nyugszik.

— London, okt. 26. A „Morn. Herald“-nak Berlinből, okt. 18-ról írják: „Kicsinált dolognak látszik, miszerint Russel lord nagy fáradságot fordított Coblenzben arra, hogy lebeszélje Schleinitzt, nehogy valamikép Velenczére vonatkozó kezességet vállaljanak el Varsóban. A nemes lord minden kigondolható indokot előkeresett annak hebizonyítására, hogy Poroszország s következőleg az egész német szövetség milyen veszélyeknek tenné ki magát az által, ha hogy olyféle kezességet vállalna, melynek érvényesítésére szükség esetében az egész Németország erejét igénybe kellene venni.“

Ujabbak. — Páris, okt. 29. Este. Mint a „Patrie“ má jelenti, a császár elfogadta Metternich herczegét s Hübner bárót. — Azt állítják, hogy Hübner báró még ma esto Bécsbe utazandik el.

Páris, okt. 28. A mai „Const.“ ismét a congressusról szól s korábbi cikke tartalmának még élesebb kifejezést ad s nyilvánítja — hogy Olaszország saját magáé.

— Turin, okt. 30. Ma az „Opinione“ jelenti: Victor Emanuel Termóbi Sessába ment; ez utóbbi város csupán egy napi jársnyira esik Gaetától. Azt hiszik, hogy a Voltorno s Garigliano közt nem fognak a piemontiak a nápolyiakkal összeütközni; mivel ez utóbbiak Cialdini közeledtével Gaeta felé vonultak vissza. Garibaldi Victor Emanuel főhadiszállására ment. A népszavazás alkalmából számos közegyekben vérengző jelenetek történtek; névszerint Cinquefrondebán, Reggio tartományában, hol a nemzetőrség az aspremontei vadászok ellen fegyvert fogott; a harc a templomban kezdődött; mindkét részen számos holtak és sebesültek voltak. Ajossa marchese s fia II. Ferencz király ügyeért estek el. Egy oda érkezett csapat osztály a rendet ismét helyreállította.

— Marseille, okt. 27. Római levelek jelentik, hogy az egész viterbói tartományt a francziák ismét megszállták. Masi hadosztálya Orvietonál táboroz. Merodeur kívánta volna, hogy a francia occupatio egész odáig terjesztessék ki. Cavour gróf nem csak a külföldieknek a pápaszolgálatából elbocsátását, hanem azon politikai foglyok kiadatását is követeli, kik a Piemont által megszállott tartományokhoz tartoznak.

— A „N. Pr. Zt.“-nak írják Párisból: V. Emanuel és Garibaldi összejövetelt tartottak Termóban, s két óráig értekeztek. Garibaldi arra unszoló a királyt, hogy Gaetát lehető leggyorsabban meg kell támadni.

— Egy berlini lapnak okt. 27-én írják a lengyel fővárosból: Azon kezdetben támadt gyanakodás, mintha az özvegy császárné betegsége csupán ürügyül szolgált volna az értekezletek felhagyására, alapnélküli volt. Az orosz császár a legaggasztóbb tudósítások következtében utazott el oly hirtelen, miután a legérzékenyebben vett bucsut az osztrák és porosz fejedelmektől. A varsói találkozásnak valami tényleges eredménye nincs. A három kormány osztozik bizonyos nézetekben s ohajokban, de a közelebb fekvő kérdések megoldására nézve lényegesen eltér egymástól. Oroszország fél nagy háborútól s Poroszországnak nem kíván Angolországéhoz viszonyával fellegyni. Még csak a turini udvarral való közlekedését sem szakította félbe.

— Sz.-Pétervár, okt. 30. A mai oryosi jelentés így hangzik: Alexandra Feodorowna császárné, a császár viszontlátása által megörvendeztetve, elég nyugodtan tölté az éjet; noha semmi különös körjelenetek sem történtek, mégis az erő lassankint fogy.

— Posenből írják: a lengyelek nem csupán epedve óhajtják, hogy minél előbb, fegyverrel kezében felkelhessenek; hanem a hatóságoknak tudomásul esett az is, hogy kívülről egyenes biztatások tételnek s gyámolítás ígértetik a lengyeleknek, hogy fellázadjanak.

Milanóból írják 31-ről: Londonból hiteles forrásból kelt levelek írják, hogy Anglia nem fog egy léteztendő congressus mellé állani, s hogy Poroszország szint ily értelemben jár el.

Ninio Bixio megsebesült, ballába eltört.
Nápolyból 31-ről a Carigliano melletti csata heves volt 29-kén. A piemontiak megverettek. Sok sebesült és halt. Több tartományban annexioellenes mozgalmak mutatkoznak.
Piemontból írják, hogy a francia császár követet akar küldeni Victor Emanuelhez, mint Olaszország királyához; s ez viszont a francia udvarhoz. Azon vannak, hogy a nápolyi dolgoknak gyorsan vége szakadjon. A szárd király e czélból teljes erővel fogna fellépni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL

Gabonák hét kimutatása	Tiszta buza	Elegy buza	Rozs	Árpa	Zab	Török buza
osztrák mérőnként	ft kr	ft kr	ft kr	ft kr	ft kr	ft kr
Pest 27-n	5 —	3 60	3 50	2 38	1 75	2 80
N.-Várad 26-n	4 25	3 20	2 60	1 70	1 10	—
Arad 27-n	4 25	—	3 10	1 60	—	—
Győr 25-n	5 50	—	—	3 30	1 75	3 40
Décs 30-n	3 57	2 62	1 68	1 —	70	1 68
N.-Enyed 26-n	4 50	3 51	2 35	—	1 41	1 28
Kolozsvár nov. 1-n	4 26	3 —	2 13	1 40	96	1 60

BÉCSI BÖRZE october 31-kén.

Állam-adósság.	pénzben	áruban		pénzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 ft.	75.60	75.80	Auszt. államvaspálya	256. — 257. —
5%-os metalliques	100 ft.	64.80	65. —	Nyugati vasút	178. — 179. —
Földtelehermentesítések.				Pardubitz vasút	112.50 113.50
5%-os magyarországi	100 ft.	67.50	68.25	Tisza vasút	147. — 147. —
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 ft.	65.50	66.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	144.50 145. —
5%-os erdélyi	100 ft.	64.50	65. —	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	149. — 149.50
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100. — 105. —
Trieszti dh.	100 ft pp.	110. —	111. —	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20. — 22. —
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	93. —	94. —	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60. — 65. —
Budai városközség dh	40 ft e. é.	38. —	38.50	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	83.50	84.50	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	36.50	37. —	Amsterdam 100 boll. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	—
Pálffy	40 ft pp.	35. —	35.50	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2%	113.50 113.75
Clary	40 ft pp.	35.50	36. —	Berlin 100 taller (150 ft ausztr. értékb.) 4%	—
St. Genois	40 ft pp.	35.50	36. —	M. Frankfurt 100 d. nem. ft (85 ft 90 1/2 kr) 3%	113.75 113.80
Windischgrätz	20 ft pp.	23. —	23.50	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2%	100.25 100.35
Waldstein	20 ft pp.	25.25	25.75	London 10 font sterling (100 ft 23 1/2 kr) 4 1/2%	132.75 132.80
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14. —	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2%	52.80 52.85
Részvények.				Pénzremek.	
Nemzeti bank ex div.	750. —	752. —	—	Korona	18.30 —
Hitelintézet 200 ft.	169. —	169.20	—	Csaszari arany	6.34 —
Alsó-ausztriai esc. bank 500 ft.	537. —	539. —	—	Reczés arany	6.34 —
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.	402. —	404. —	—	Napoleon's d'or	10.60 —
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.	150. —	170. —	—	Orosz imperiale	10.91 —
Budapesti lánczvid 500 ft pp.	362. —	370. —	—	Ezüst	133. —
Ejzaki vasút	1832. —	1834. —	—	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	33. —

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1138)
Sz. 21509. 1860.
2106.

A magas cs. kir. belügyministerium egyetértve a magas cs. kir. hadügyministeriummal, jelen hó 25-én 32928/2363 szám alatt kelt kibocsátmányánál fogva a kijelölt hadköteles korosztályokban álló katonaköteles egyének könnyebbégére jónak találta a díj letételére jelen évi június 23-án 158. szám alatt (birod. törvl. XXXIX. darab 274. lap) kelt rendelettel szabott határidőt, mely a vegyes mentesítő bizottmányok hatálya alá lépte előtti napig volt megállítva, a sorsbuzás előtti napig kiterjeszteni.

Azon személyek, kik nem állnak a kijelölt hadköteles korosztályokban, a katonaszolgálati fölmentési díj letételére nézve semmi határidőhöz sincsenek kötve.

Mi is ezennel közhírré tétetik.

Nagy Szében, october 29-én 1860.

Az erdélyi cs. kir. helytartóságtól.

(1139)

1691. 1860.

Építészeti vállalkozás.

Sz. Udvarhely Város községe mint tulajdonos, a piac szegletén lévő fa házat, kemény anyagból újjonnan kívánja felépíttetni, nyilvános árlejtés útján, a zárt ajánlatokat is tekintetbe véendő.

Az építészeti tervek és feltelek jelen évi November 1-től December 9-ig a városi Tanács irodájában megtekinthetők.

A nyilvános árlejtés úgy a kömives mint az ács munkára egyszerre fog megtörténni ezen évi december hó 10-én délelőtti 10 órakor a tanács irodájában.

Bánatpénz a kömives és ács munkára együtt 620. ft. o. é.

Ennyi bánatpénzzel ellátandó zárlatokat ezen évi december 9-ig elfogadandók és az árlejtés után azonnal felbontandók.

A Tanácsból, Sz. Udvarhelyt, october 30-án 1860.

(1134)

1860. szám.

H i r d e t é s.

A szamosújvári cs. k. fegyintézet igazgatósága által ezennel köztudomásul adatik: miszerint folyó év november 22-én az ugyanott használatban lévő négy darab főzöstök, melyek között kettő 12, egy 7, és egy 6 bécsi akót tartalmazván, a rendesen szükségelt czinezésre írásbeli ajánlati tárgyalás fog kezeltetni.

Az erre nézve benyújtandó rendes bélyegzett ajánlati levelekben, a kazánok tartalma szerint, minden külön akónak czinezéséért követelendő árak, — szám és betűkkel — valamint az ajánlkozó mellék- és vezetékeve, úgy lakhelye is értelmesen írva és kitéve legyenek.

Végtele megkivánlatik, hogy az ajánlati levelek azon kitélt: hogy ezen tárgyalás fölfelelei — a melyek az alórt igazgatóságnál beláthatók, az ajánlkozónál mind ásméretesek — magokban foglalják.

A cs. kir. fegyintézet igazgatósága.
Szamosújvári, October 26-án 1860.

NEM HIVATALOS.

(1141)

Előfizetés

„ERDÉLY FÜRDŐI és GYÓGYVIZEI”

című még ez év folytán megjelenő műre

(írták N.-Ájtai Cseréy Gábor és Khern Ede)

egy-egy példányra 50 krral folyvást elfogadtatik e czim alatt: **KHERN EDE.**

Bérmentve. Brassó.

(1136)

Haszonbéri hirdetés és erdő eladás

Antal Lőréné szül. Margitai Rozália urnő.

Motsi járásban Kolozsvártól mintegy 2 óra távol-
ságra mikáláni tagosított birtoka, mely 524 hold-
ból áll, és leginkább legelőnek hasznáható, — benn
a faluban nagy kiterjedésű udvartelek, lakható
ház és gazdasági épületekkel ellátva több curia-
listák- és keresma joggal együtt jövő 1861-ik
év Szt. György napján kezdődő 3 évre haszonbér-
be adandó, — továbbá ugyan ott épületeknek
használatba szálal erdő eladó.

Bővebb értesítést vehetni Tordán, megbi-
zottsja Pühl Ignác znd.

(1142)

1860. szám.

Eladó sertések.

A radnothi uradalom haszon-
bérloinél 200 darab hizott ser-
tés van eladó. A venni szándékozó ott
helyt tehet vásárt.

(1143)

Eladó zongora.

Egy igen szép hangu zongora, hely-
hiánya miatt, 100 firtért kapható. Bővebb
tudósítást ad Stein könyvkereskedése.

(1144)

Gróf Csáky György s közbirókai társai
nevekben közhírré teszi, miszerint Szász-Ló-
na, Gyalu, Hideg-Szamos, Hideg-Havas,
Marisel, Lapistya, Meleg-szamos, Don-
gő, Ege begy Nagy-kapus, Kis-kapus,
Gyerő-Vásárhely és Pányik helységekhez
tartozó erdőben és mezőkben a vadászat a ma-
gas cs. kir. helytartóság jóváhagyásával eltiltatott.

(1145)

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

1860. szám.

(851) 1/11 1860.

Valódi

MOLL SEIDLITZ PORRA.

mely a párisi múkiállításon aranyérmét nyert.

Középpontú raktára a „Gólyához” címzett gyógyszerár Bécshen, és
egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelemztetésül. Hogy az én gyártmányaimat a másokéval össze ne cse-
relhessék, s hogy formámnak jogtalan bitórlását megakadályozhassam, gyári jegyem
„Moll Seidlitz-porra” ezután nem csak az iskola fedelén, hanem minden fehér papíron, a
melyben a poradag foglaltatik, vízirafilag látható lesz.

Ára egy bepecs telt eredeti iskatulának 1 ft 25 kr o. é. Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden
eddig elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A csá-
szári nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes
biz nyítványul szolgál, hogy azok rögzített dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, to-
vábbá görcsök, vesebetegység, idegaj, szivdobogás, ideges fofajás, vértörölés, közhvény-
szerű tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hanyási inger stb. esetekben a
legjobb eredménnyel használtattak, s a legártalmasabb győgyeredményt vívtak ki Ezen,
már nagy csomagigá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedők-
nek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyőgyimódot használtak használtak, ezen
egyzerű házi szerhez folyamodtak és egységüket egyszerre és állandóan visszanyerték.
Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, kézmű-
vesek, mű észek, mezei gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és
orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselve, a kiknél azelőtt
a leghíresebb győgyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a
valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Raktára Kolozsvárt: Ritter Tr. gyógyszerárban. Beszterczén: Szongot
György. Sz-Agothán: Knall K. gyógyszerész. Déván: Büchler A. Brassóban: Jekelius
F. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész M.-Vásárhelyt: Bucher M. Budaörs A.
N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl. N. Váradon: Janky Antal.
Szegevárt: Misselbacher. Szilagy-Somlyón: Orawetz. Vajda-Hunyadon:
Marschal. Zilahon: Harmath S. F.

A fentebbieknél megrendelhető továbbá:

Dorsch-halmájolaj,
Lobry és Portontól, Utrecht, Németalföld.
Eredeti flaskókban, használati utasítással
2 ft 10 kr és 1 ft 5 kr o. é.

A Dorsch-halmájolaj Európa minden orvosi tekintélye: által mell és tüdő-
betegség, görvély (Scrophula), angolkorság (Rachitis), rheumatismus és közhvény, rö-
gzött bőrküts, szemgyulladás, idegbetegség stb. ellen mint kitűnő győgyeszer elismert
eredményrel ren-elvényeztetett.

PYRETHRIN-SZÁVIZ

a fogak és foghus tisztán és épen tartására. Egy eredeti üveg ára 1 ft 5 kr o. é.

A Pyrethrin-száviz tisztán növényi anyagokból áll, s számos kísérlet és ta-
pasztalat által igazolt minden tulajdonokat egyesít magában, minél fogva az ép fogak és
foghus minden külső és belső káros befolyás ellen véde, épen tartatnak, sőt az e részekben
honos betegségeket legyőzi s a kórányagot tökéletesen eltávolítja,

(1078) —1860. 1/11—

Herczegek-vize

RENNÁRD ÁGOSTONTÓL

Párisban.

A ki ennek a viznek fényes hatását tapasztal-
ni kívánja, szükséges hogy közönséges mosás
után, előbb a viz feltráva lévő, azután egy
nedves spongyával ezzel a felbőr egyenlően be-
dörögöltesse, mely így mindenkor fehér és tisz-
ta marad.

Azok pedig, a kiknek tisztátalan felbőrök
van, kötelesek többször napjában ezen vizet fent
nevezett módon használni, hogy annál hamarab

Eladó borok.

A krakkói kir. fiscalis uradalom
pinczejében találatnak eladó borok 1848,
1852 és 1856 évekről; ugnanottan feles
vasashordók 50-estől 200 vedresig jutá-
nyos áron kaphatók.

A krakkói uradalmi igazgatóság.